

Ressursbruk i skolen 2023

Presentasjon for Utdanningsforbundet i Telemark

4. april 2024

Innhold

Ressursbruk

Økonomiske
rammebetingelser

Framtidig behov

Ressursbruk i skolen

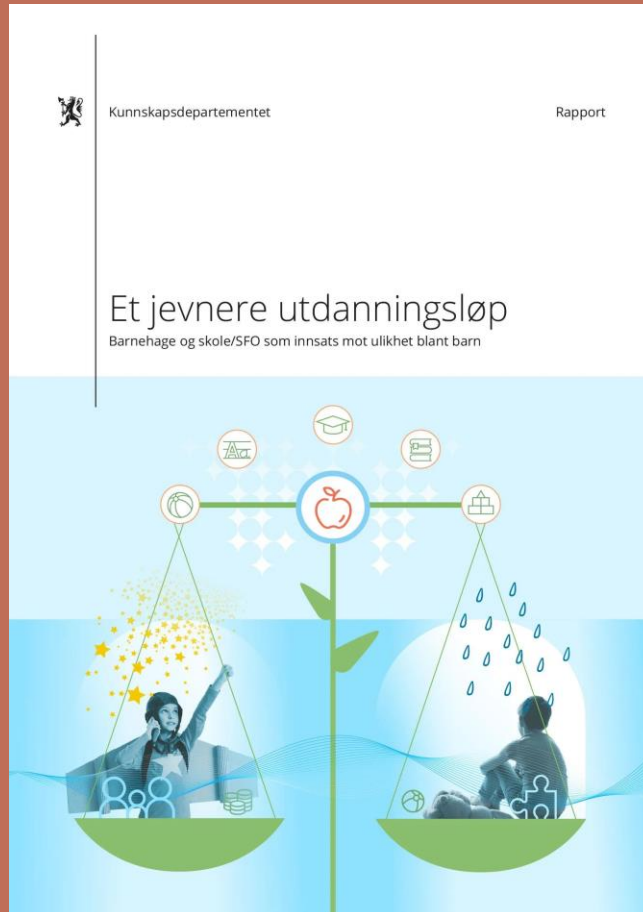
Elever fra ulike sosial bakgrunn presterer ulikt på skolen.

De sosiale forskjellene i nasjonale prøver øker utover skoleløpet.

Sosial forskjeller har betydning for fullføring av VGO og for utenforskap.

Ekspertgruppens hovedanbefalinger

- Øke kvaliteten i barnehager
- En ytterligere økning av barnehagedekningen
- En bedre overgang mellom barnehagen og skolen
- Øke kvaliteten i SFO
- Systematisk (inkludert målrettet) trening på sosioemosjonelle ferdigheter i skolen
- Økt bruk av midlertidig inndeling i små grupper basert på faglig nivå hvor undervisningsopplegget blir tilrettelagt til elevenes nivå.
- En Stortingsmelding om sosial utjevning og mobilitet skal legges frem i 2025. Skal inkludere alle arenaer der barn og unge er, som barnehage, skole, helsetilbud og fritidsaktiviteter.

Hva har Regjeringen gjort for å redusere forskjeller i barnehage, skole og SFO:

- *Maksimalprisen i barnehagen* er redusert. Fra høsten 2024 reduseres maksprisen til 2 000 kr per måned. 1500 kr per måned for kommuner i sentralitetssone 5 og 6 (gjelder Vest-Telemark + Tinn, Hjartdal og Drangedal).
- Det er fra høsten 2023 innført *gratis barnehage for barn tre* som går i barnehage samtidig.
- Det er innført *12 timer gratis SFO i uka for alle 1. og 2. klassinger i SFO*. Høsten 2024 utvides tilbudet om gratis deltidsplass til å også gjelde tredjeklassinger.
- Det er bevilget midler til *økt pedagogtetthet i levekårsutsatte områder*.
- Det er bevilget midler til *økt bemanning på skoler i levekårsutsatte områder*.
- Økt *Tilskudd til skolebibliotek i levekårsutsatte områder*.

Utviklingstrekk i grunnskolesektoren

- Stabilt elevtall og færre og større grunnskoler
 - Høsten 2023 var det 637.000 elever i grunnskolen (i snitt 235 elever per skole)
- Det har blitt flere lærere. De senere årene har det vært flere satsinger for å øke lærertettheten i grunnskolen
 - Fra og med skoleåret 2019/2020 er normen maksimalt 15 elever per lærer i ordinær undervisning på 1.–4. trinn, og 20 elever på 5.–10. trinn.
- Økning i lærere uten godkjent utdanning
 - 6 prosent av lærerne oppfyller ikke kompetansekravene for tilsetting
- Men færre lærere enn før mangler fordypning
 - Norsk 13 prosent, matte 17 prosent og engelsk 28 prosent (mangler fordypning)
- Flere elever med særskilt norskopplæring
 - 7,5 prosent av elevene får særskilt norskopplæring
- Flere barn på SFO
 - 7 av 10 elever på 1.-4. trinn går på SFO

Kostnader til utdanning

- Norge er et av landene i verden som bruker mest på utdanning, målt som andel av BNP.
- Høyere utgifter per elev i Norge enn i de fleste andre land.

	Barnehage	Grunnskole	Videregående skole
Kostnad	146 855	135 272	181 611

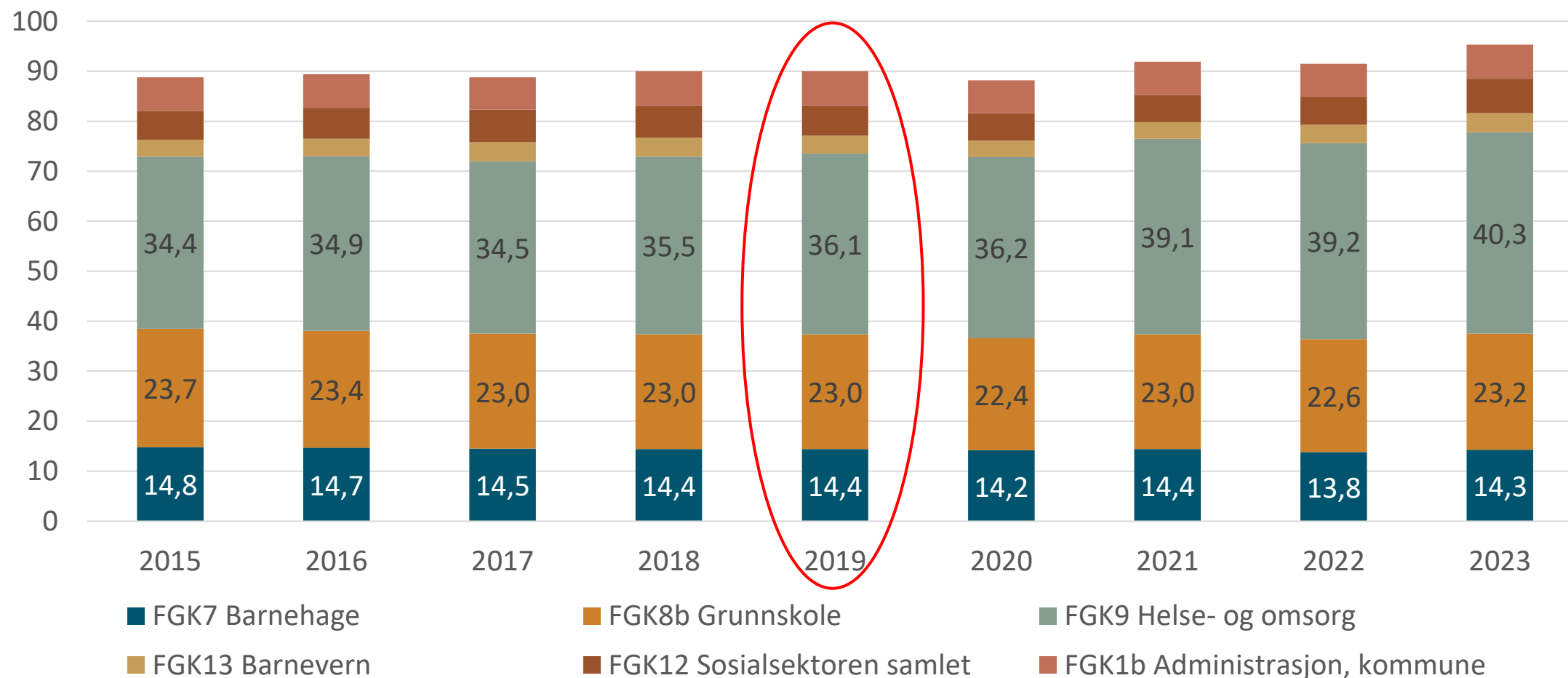
Utgifter i USD per elev i de nordiske landene

Skolenivå	Norge	Island	Sverige	Danmark	Finland	OECD-snitt
Barneskole	15 334	14 304	13 234	12 273	10 576	9 923
Ungdomsskole	15 334	16 502	13 158	14 924	16 869	11 417
Videregående skole	16 884	14 004	13 437	10 584	9 292	11 711

Kilde: OECD 2022

Ressursbruk på sentrale tjenesteområder

Andel av totale netto driftsutgifter 2015-2023

Utgifter til grunnskole

- I dag er det kommunenes utgifter som er regnskapsført på fem funksjoner i KOSTRA som inngår i grunnskolesektoren.
- Totalt var kommunenes netto driftsutgifter til grunnskole på disse funksjonene om lag 99 mrd. kr i 2023.

Netto driftsutgifter grunnskole 1000 kr:

	2019	2022	2023
202 Grunnskole	59 709 898	67 802 034	74 618 345
213 Voksenopplæring	2 038 257	1 948 080	2 061 005
215 Skolefritidstilbud	1 564 583	2 502 549	3 847 754
222 Skolelokaler	13 135 009	15 656 339	16 655 050
223 Skoleskyss	1 427 927	1 579 765	1 712 563
Grunnskolesektor	77 875 674	89 488 767	98 894 717

Netto driftsutgifter sentrale tjenesteområder i kr per innb. 2022 og 2023

	2022	2023	Endring
Barnehage	9 968	10 995	10,3 %
Administrasjon	5 263	5 826	10,7 %
Landbruk	124	140	13,2 %
<i>Grunnskole</i>	<i>15 962</i>	<i>17 447</i>	<i>9,3 %</i>
Pleie og omsorg	23 786	26 087	9,7 %
Kommunehelse	4 425	4 706	6,4 %
Barnevern	2 704	2 887	6,8 %
Sosialtjeneste	3 062	3 771	23,2 %

Korreksjonsordningen for elever i statlige og private skoler

Korreksjonsordningen for elever i statlige og private skoler omfordeler midler fra kommuner med mange elever i statlige og private skoler til kommuner med få eller ingen elever i statlige og private skoler.

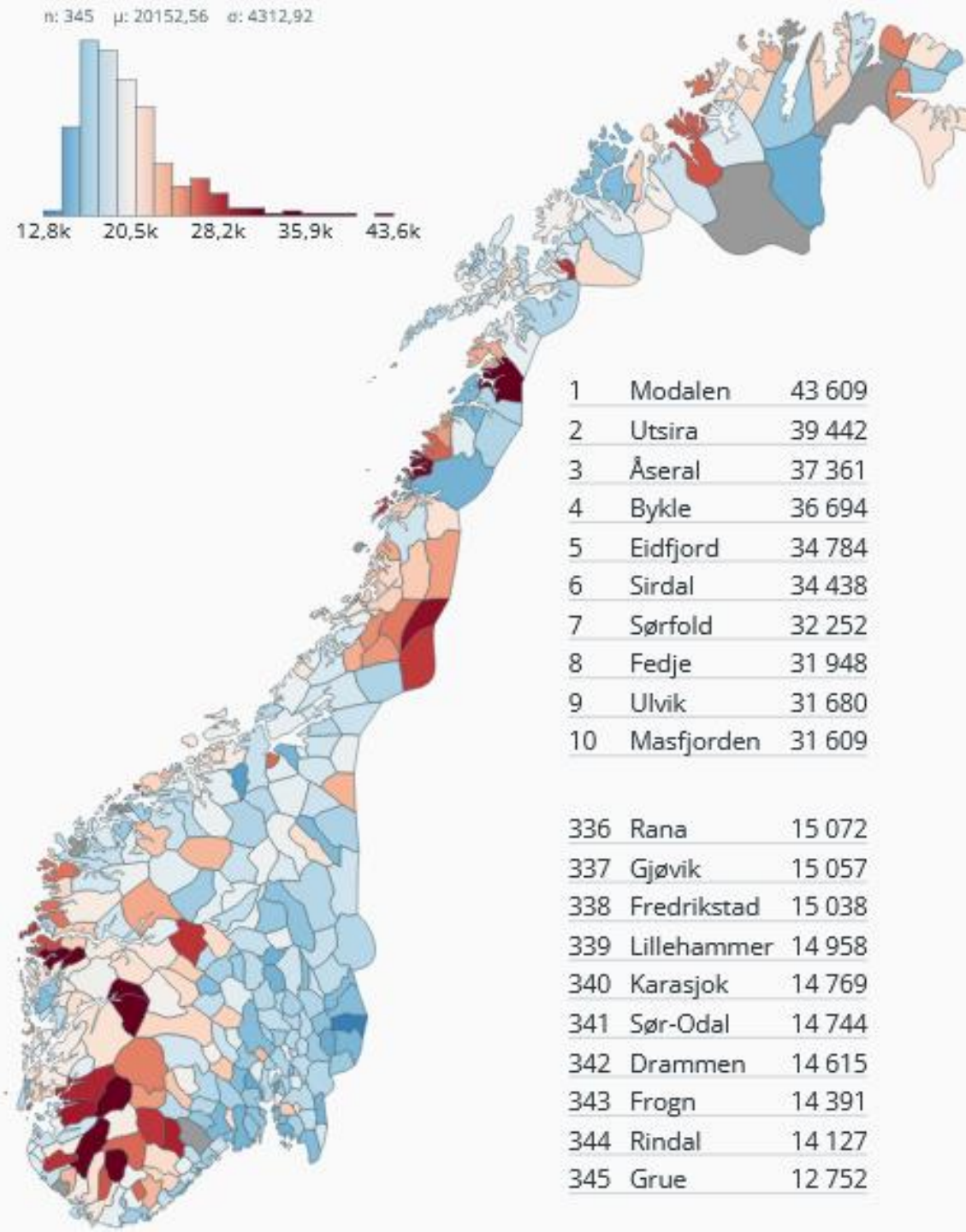
Treksatsane per elev for korreksjonsordninga i 2024	(kroner)
Vanleg undervisning	121 700
Spesialskular	356 000
Opphald/innlosjerte ved skulen	376 100

	Innb. tall	Elever	Elever	Elever
	01.01.2023	vanlig	med	spesial-
		underv.	opphold	skoler
4001 Porsgrunn	37 056	322	0	0
4003 Skien	55 924	430	0	0
4005 Notodden	13 025	98	0	1
4010 Siljan	2 375	4	0	0
4012 Bamble	14 172	30	0	0
4014 Kragerø	10 413	45	0	1
4016 Drangedal	4 091	0	0	0
4018 Nome	6 559	50	0	0
4020 Midt-Telemark	10 735	61	0	0
4022 Seljord	2 939	1	0	0
4024 Hjartdal	1 588	65	0	0
4026 Tinn	5 546	57	0	0
4028 Kviteseid	2 427	0	0	0
4030 Nissedal	1 442	0	0	0
4032 Fyresdal	1 224	0	0	0
4034 Tokke	2 198	0	0	0
4036 Vinje	3 832	0	0	0
Telemark	175 546	1 163	0	2
Hele landet	5 488 984	28 548	0	134

Netto driftsutgifter til grunnskole per innbygger 2023

Utgiftene til grunnskole varierer betydelig mellom kommunene.

Foreløpige KOSTRA-tall for 2023 viser at gjennomsnittskommunen hadde netto driftsutgifter til grunnskole på rundt 17.500 kr per innbygger.

Netto driftsutgifter til videregående opplæring 2023

- Netto driftsutgifter per innb. 16-18 år var 209 836 kr for Vestfold og Telemark i 2023. Til sammenligning var utgiftene for landet 208 849 kr.

	Netto driftsutgifter, per innbygger 16-18 år (kr)		
	2021	2022	2023
3800 Vestfold og Telemark fylkeskommune	185 642	196 184	209 836
EAFK Landet	186 638	191 761	208 849

2023	Vekter	Indeks
Innbyggere 16-18 år	0,7611	1,0157
Søkere i høykostnads utd. programmer	0,1769	1,0529
Reiseavstand for å nå 11 000 innbyggere	0,0328	0,7486
Søkere til lære plass	0,0292	1,1715
Samlet VGO	1,0000	1,0181

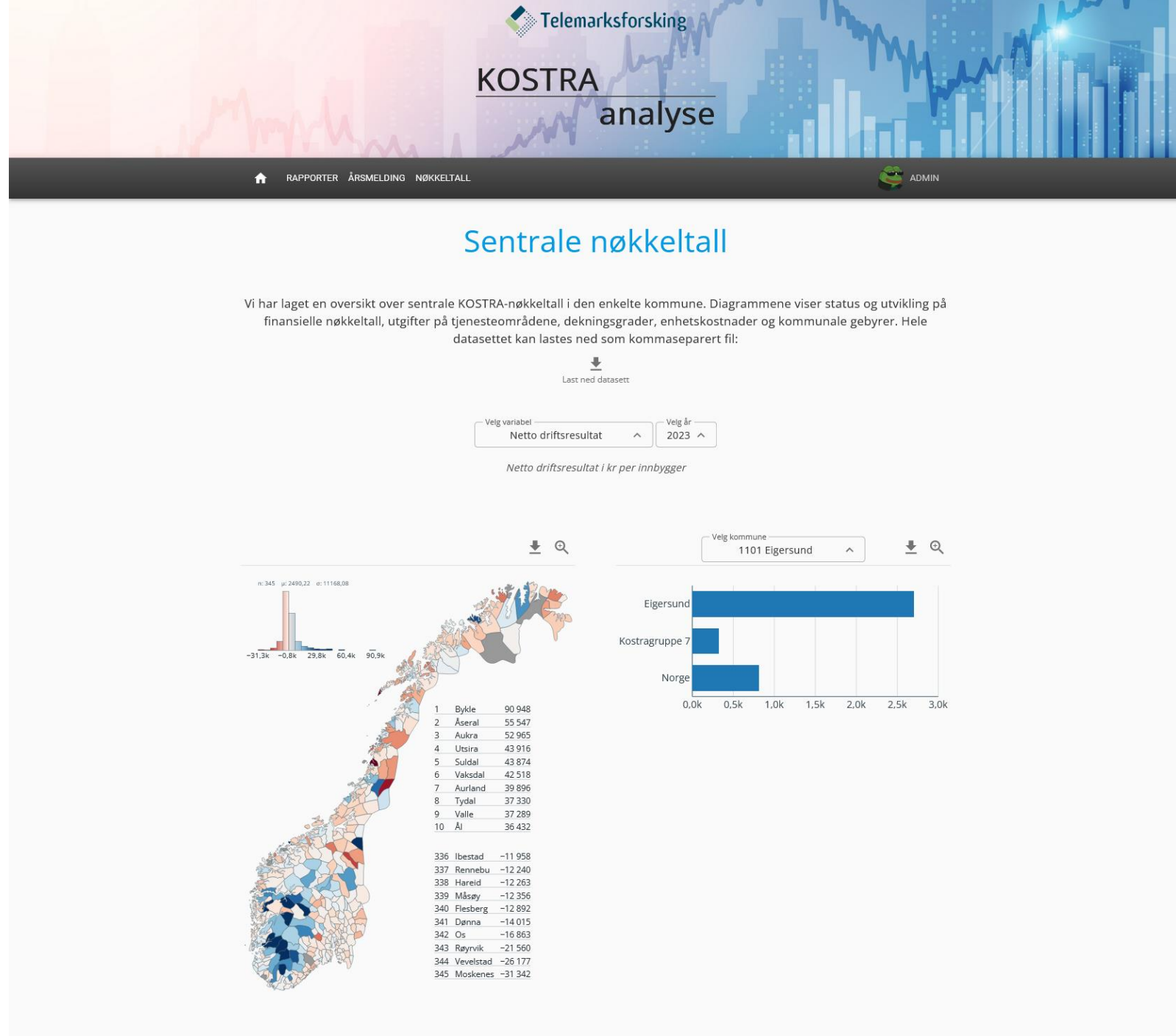
2024	Indeks VGO
Vestfold	1,0124
Telemark	1,0425

Sentrale nøkkeltall

Sentrale nøkkeltall

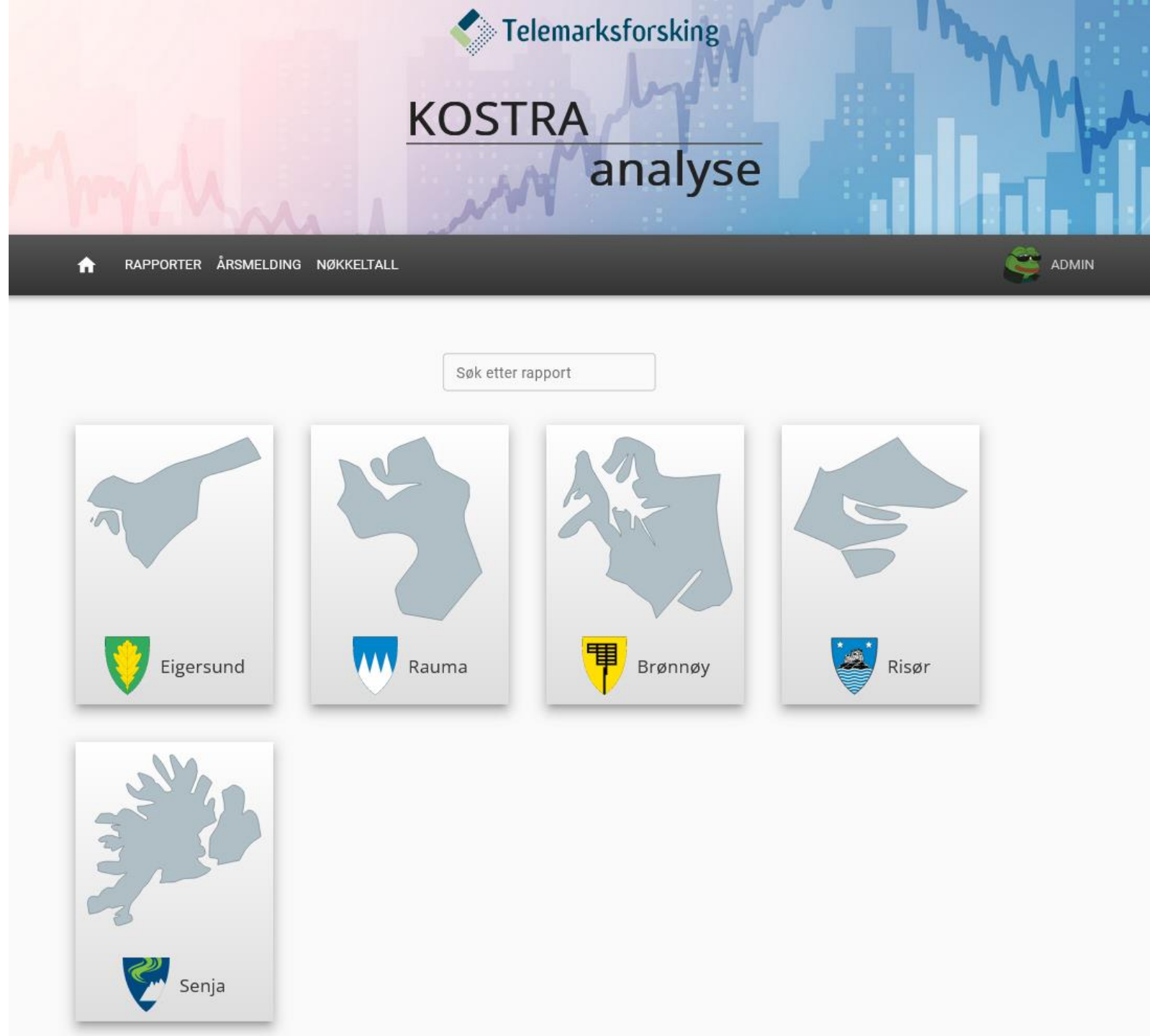
Vi har laget en oversikt over sentrale KOSTRA-nøkkeltall i den enkelte kommune. Diagrammene viser status og utvikling på finansielle nøkkeltall, utgifter på tjenesteområdene, dekningsgrader, enhetskostnader og kommunale gebyrer.

<https://kostraanalyse.no/nokkeltall>

Digitale økonomi- og behovsanalyser

Hvordan er ressursbruken på ulike tjenesteområder og hva er effektiviseringspotensialet? Hvilke konsekvenser vil den framtidige befolkningsutviklingen få for kommunens økonomi?

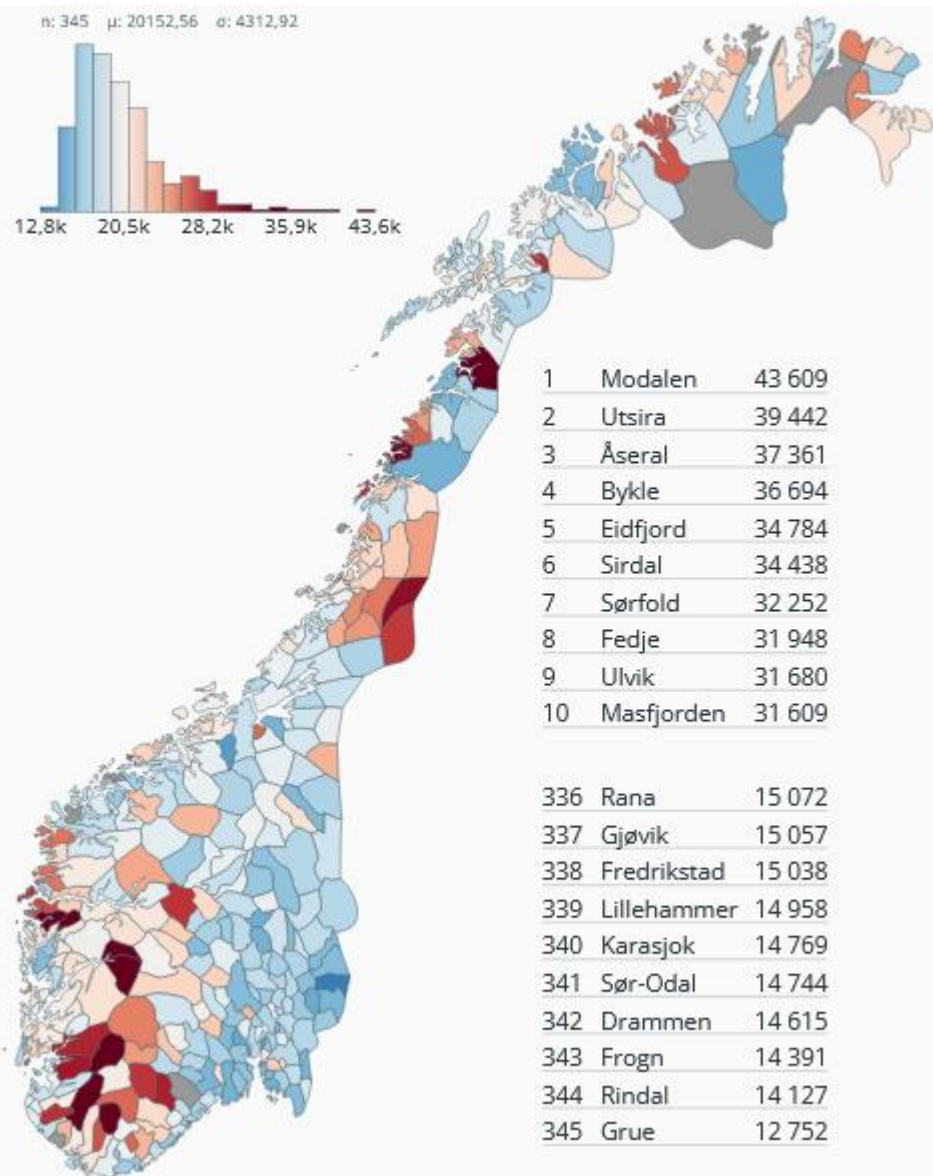

Økonomiske rammebetingelser

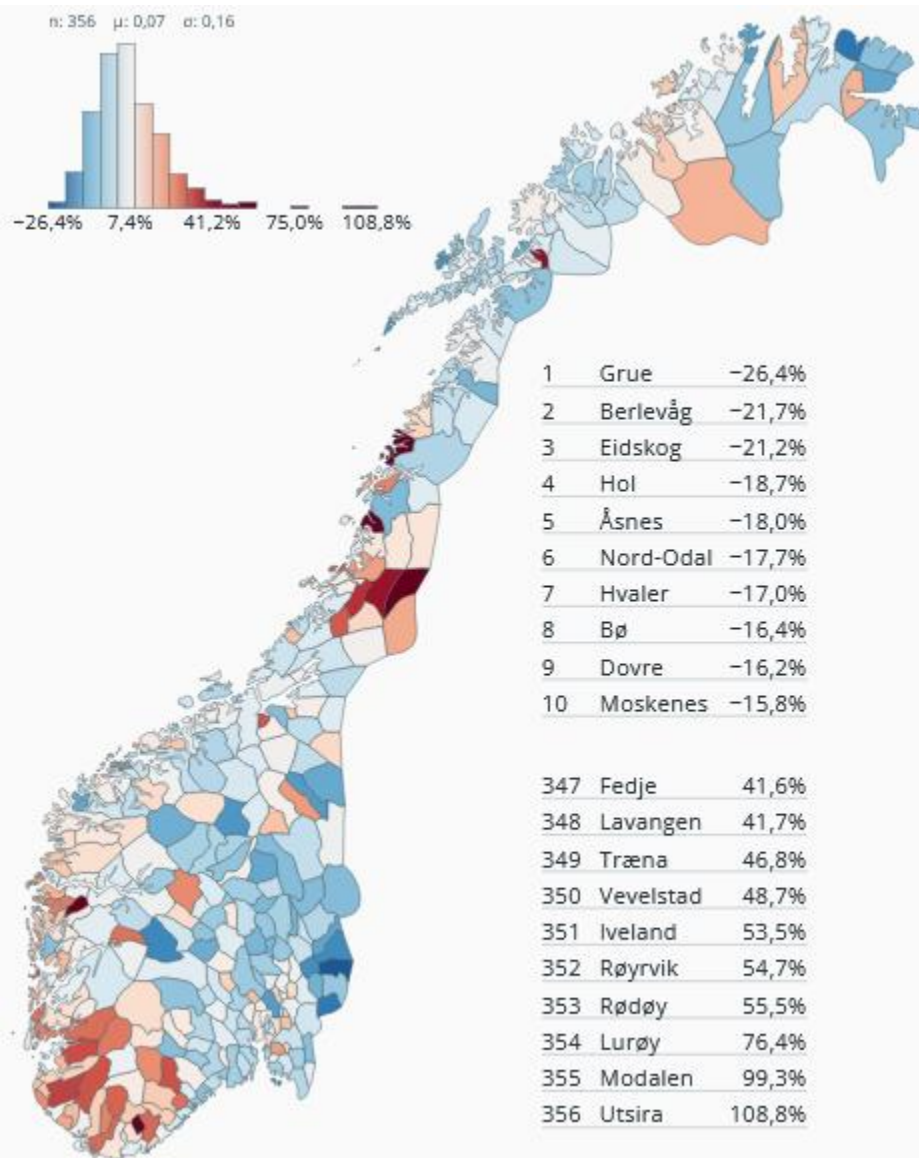

Økonomiske rammebetingelser

Netto driftsutgifter grunnskole per innb. 2023

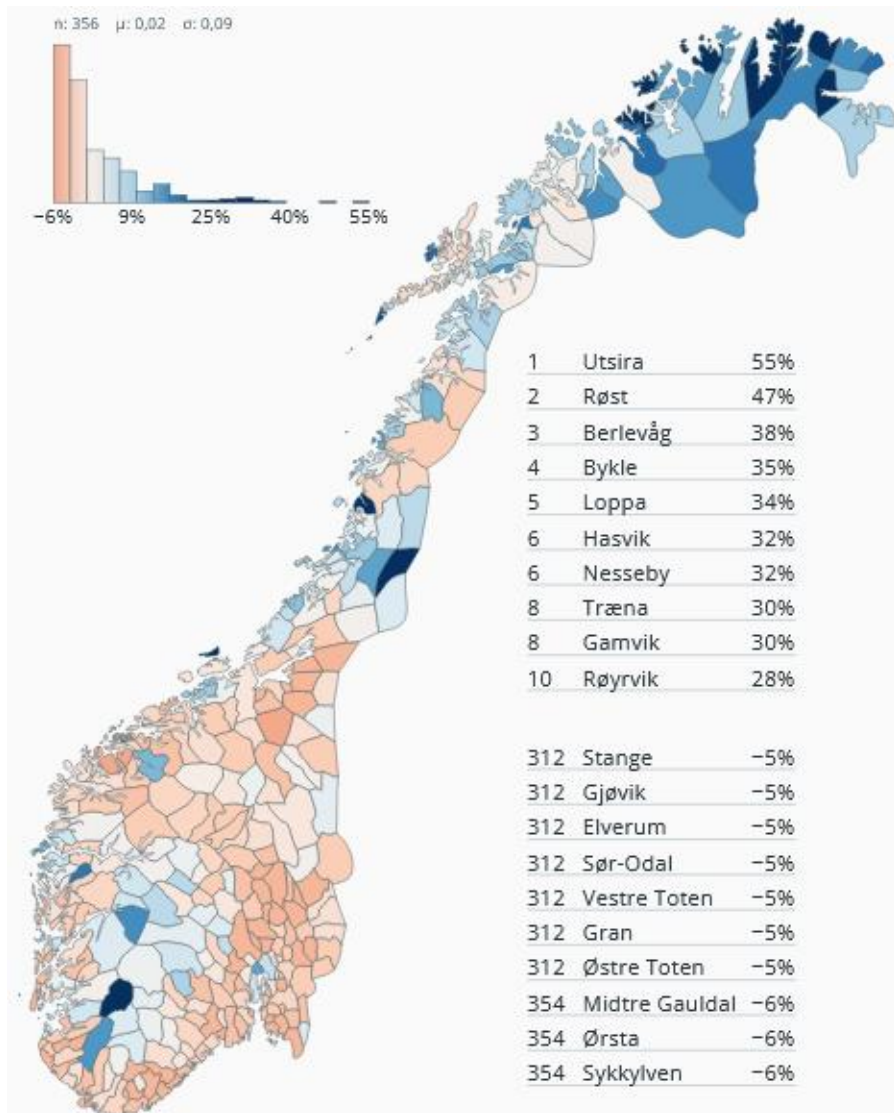

Beregnet utgiftsbehov grunnskole 2023

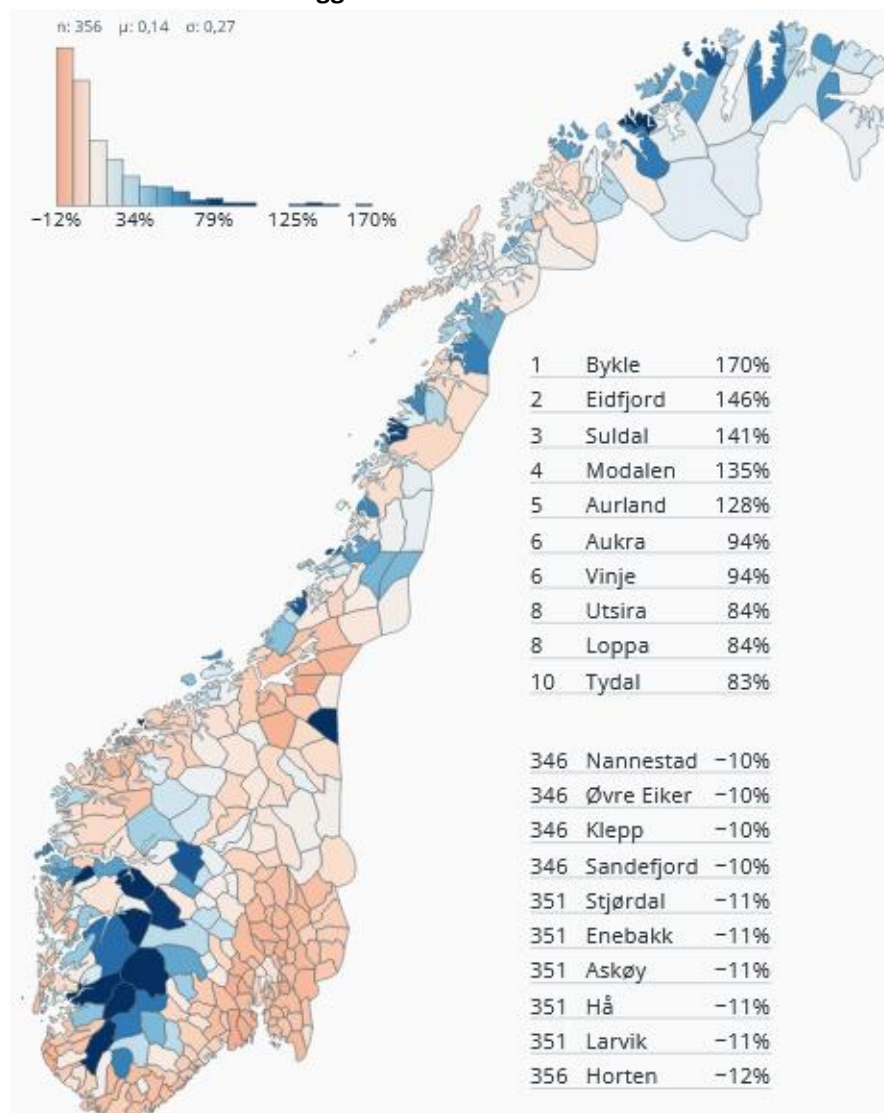

Forskjeller i inntektsnivå

Frie inntekter

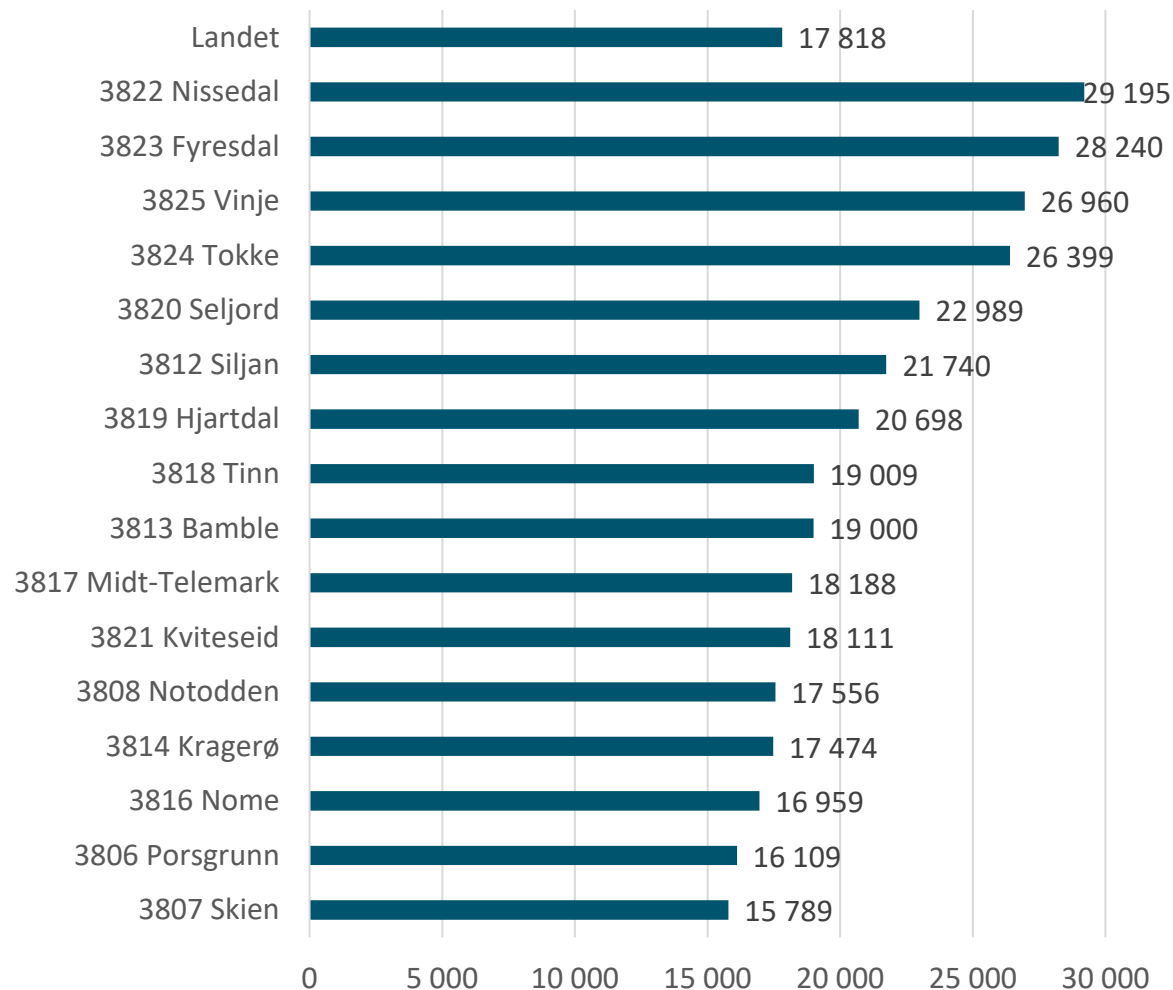

Frie inntekter inkl. tilleggssinntekter

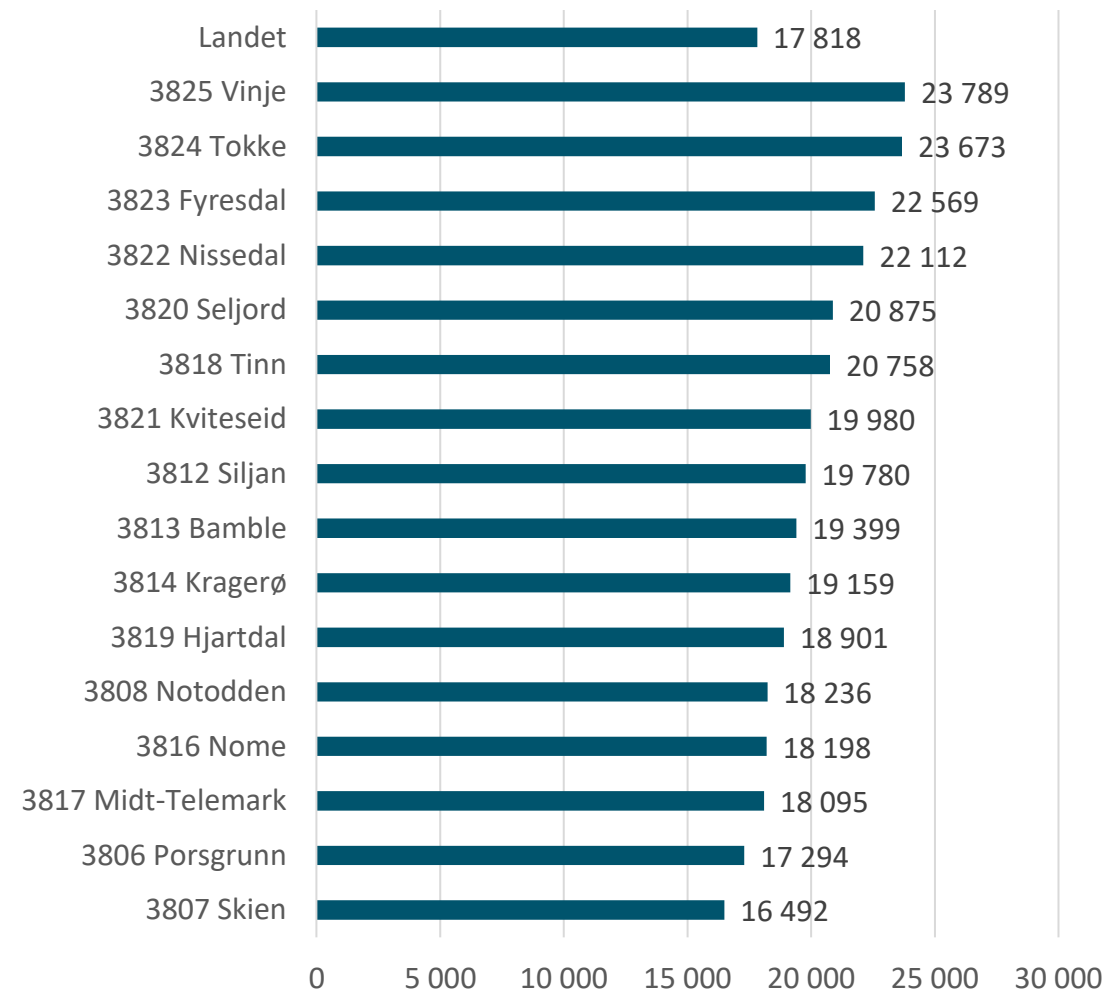

Netto driftsutgifter grunnskole 2023

Netto driftsutgifter i kr per innb.

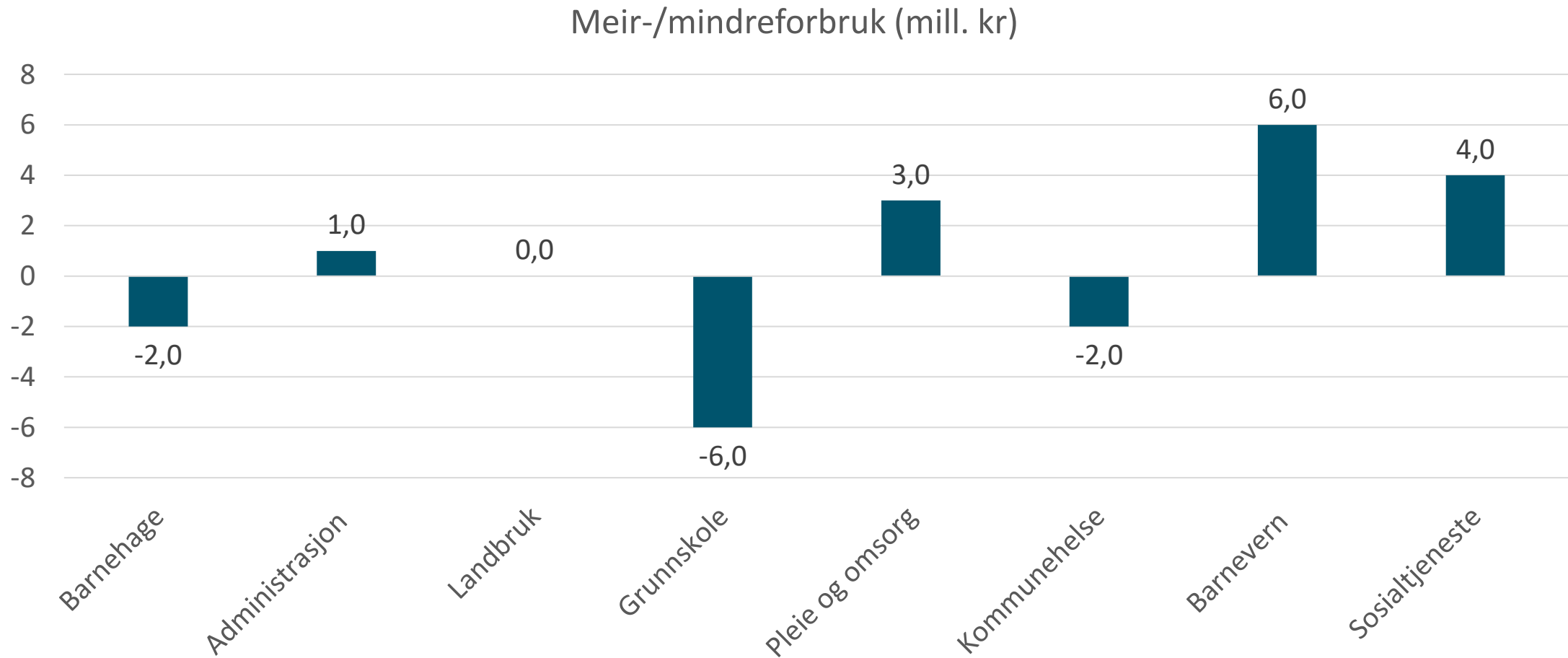
Netto driftsutgifter i kr per innb. behovsjustert

Netto driftsutgifter grunnskole 2023 (forts.)

	Netto driftsutgifter per innb.	Behov	Inntektsnivå
3806 Porsgrunn	16 109	0,9315	97
3807 Skien	15 789	0,9573	93
3808 Notodden	17 556	0,9627	97
3812 Siljan	21 740	1,0991	97
3813 Bamble	19 000	0,9794	99
3814 Kragerø	17 474	0,9121	102
3815 Drangedal	.	1,0875	99
3816 Nome	16 959	0,9319	105
3817 Midt-Telemark	18 188	1,0051	98
3818 Tinn	19 009	0,9158	149
3819 Hjartdal	20 698	1,0951	137
3820 Seljord	22 989	1,1013	108
3821 Kviteseid	18 111	0,9064	100
3822 Nissedal	29 195	1,3203	131
3823 Fyresdal	28 240	1,2513	144
3824 Tokke	26 399	1,1151	163
3825 Vinje	26 960	1,1333	194

KOSTRA- og effektivitetsanalyse - eksempel

Kostnadsnøkkel 2023 (kommunene)

[illegible]

Kostnadsnøkkel 2023 (fylkeskommunene)

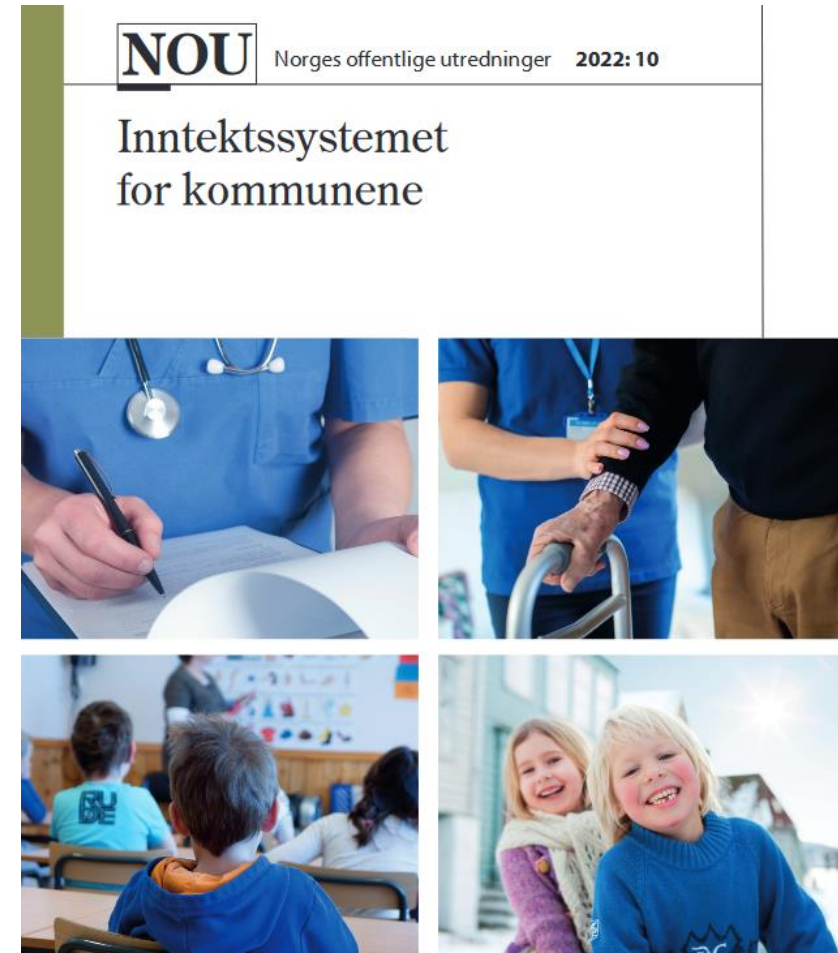
	Tannhelse	Videre- gående opplæring	Buss/bane	Båt/Ferje	Fylkesveier	Samlet nøkkel
Sektorandel	0,0457	0,5205	0,1630	0,0743	0,1966	1,0000
Innbyggere 1-18 år	0,7244					0,0331
Innbyggere 19-20 år	0,0813					0,0037
PU over 18 år	0,0250					0,0011
Innbyggere 67 år og over	0,1135					0,0052
Innbyggere 21-22 år	0,0558					0,0025
Innbyggere 16-18 år		0,7611				0,3962
Søkere i høykostnads utd.programmer		0,1769				0,0921
Reiseavstand for å nå 11 000 innbyggere		0,0328				0,0171
Søkere til læreplass		0,0292				0,0152
innbyggere bosatt spredt			0,1256			0,0205
Sysselsatte etter arbeidssted (utover 29 prosent)			0,8744			0,1425
Normerte ferjekostnader				0,6812		0,0506
Kystlinje i alt				0,1594		0,0118
Normerte båtkostnader				0,1594		0,0118
Vedlikeholdsbehov fylkesvei					0,8826	0,1735
Innbyggertall					0,1174	0,0231
Sum	1,0000	1,0000	1,0000	1,0000	1,0000	1,0000

Kostnadsnøkkelen 2023 (kommunene)

	Barnehage	Adm.	Landbruk	Grunnskole	Pleie og omsorg	Kommune- helse	Barnevern	Sosial- tjeneste	Kostnads- indeks
3806 Porsgrunn	0,9096	0,9414	0,1426	0,9315	1,0778	0,9640	1,0316	1,0685	0,9919
3807 Skien	0,9447	0,9348	0,4601	0,9573	1,0283	0,9665	1,1382	1,2270	1,0012
3808 Notodden	0,8558	0,9853	1,2816	0,9627	1,2394	1,0322	1,0706	1,0707	1,0588
3812 Siljan	0,8771	1,3593	1,8332	1,0991	1,0535	1,2692	0,8362	0,7333	1,0470
3813 Bamble	0,8791	0,9791	0,5076	0,9794	1,0693	1,0700	0,9639	0,9167	0,9943
3814 Kragerø	0,7770	0,9948	0,5256	0,9121	1,2305	1,0972	0,9645	1,0058	1,0246
3815 Drangedal	0,8021	1,2609	2,8944	1,0875	1,3031	1,3159	0,9306	0,9056	1,1296
3816 Nome	0,8921	1,0716	2,4571	0,9319	1,2518	1,0932	1,0105	1,0368	1,0691
3817 Midt-Telemark	0,9535	1,0078	2,9633	1,0051	1,0875	1,0479	1,0271	0,9937	1,0325
3818 Tinn	0,5937	1,1339	2,2713	0,9158	1,3800	1,1813	1,0000	1,0110	1,0695
3819 Hjørtedalen	0,8352	1,7645	7,3401	1,0951	1,4167	1,6426	0,8245	0,7753	1,2317
3820 Seljord	0,7200	1,3448	3,4413	1,1013	1,3058	1,3598	0,9199	0,7943	1,1245
3821 Kvitesund	0,8174	1,4634	3,8727	0,9064	1,5136	1,3944	0,6035	0,8641	1,1640
3822 Nissedal	0,8046	1,9788	3,6073	1,3203	1,5187	1,8013	0,9589	0,7789	1,3440
3823 Fyresdal	0,7343	2,1792	6,6443	1,2513	1,5411	1,8445	1,0406	0,8530	1,3559
3824 Tokke	0,6688	1,6201	5,0667	1,1151	1,3865	1,5155	0,7156	0,8114	1,1736
3825 Vinje	0,8671	1,3179	4,0010	1,1333	1,2168	1,4100	0,8245	0,7526	1,1203

Nytt inntektssystem for kommunene 2025

- Inntektssystemutvalget (NOU: 2022:10) mener dagens inntektssystem i hovedsak fungerer godt, men foreslår noen endringer blant annet knyttet til kommunenes skatteinntekter, regionalpolitiske tilskudd og utjevningen av kostnadsforskjeller mellom kommunene.
- Samlet sett kommer de minste kommunene og kommunene som i dag har de høyeste inntektene, negativt ut av utvalgets forslag, mens mellomstore og større kommuner kommer positivt ut.

Effekter av forslaget til nytt inntektssystem

		Effekter forslag til nytt IS	
		Kr per innb.	1000 kr
1	3812 Siljan	2 930	6 876
2	3819 Hjartdal	1 154	1 801
3	3815 Drangedal	663	2 700
4	3807 Skien	476	26 228
5	3806 Porsgrunn	353	12 911
6	3814 Kragerø	-117	-1 223
7	3813 Bamble	-144	-2 020
8	3817 Midt-Telemark	-152	-1 590
9	3820 Seljord	-528	-1 532
10	3823 Fyresdal	-871	-1 069
11	3825 Vinje	-1 132	-4 253
12	3816 Nome	-1 463	-9 490
13	3808 Notodden	-1 529	-19 873
14	3821 Kviteseid	-1 685	-4 094
15	3822 Nissedal	-2 917	-4 172
16	3824 Tokke	-3 240	-7 012
17	3818 Tinn	-3 268	-18 316
	Telemark	-139	-24 128

Forslag til ny delkostnadsnøkkel for grunnskole

- Dagens delkostnadsnøkkel for grunnskole videreføres i hovedsak.
 - Utvalgets analyser tyder på at det er noe høyere utgifter knyttet til elever på ungdomstrinnet enn på barnetrinnet, og utvalget anbefaler derfor at det gjøres et skille mellom disse aldersgruppene i grunnskolenøkkel
- Utvalget har ikke funnet grunnlag for å ta inn noen nye sosioøkonomiske kriterier i delkostnadsnøkkel for grunnskole.

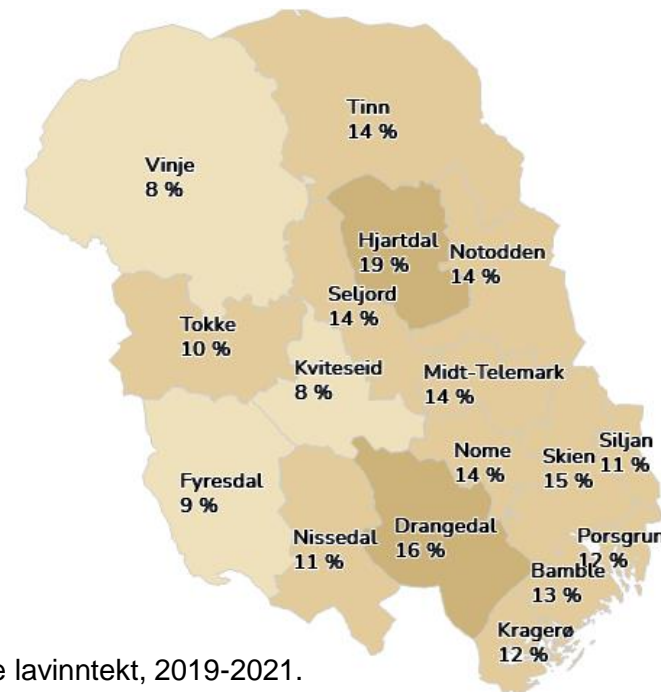
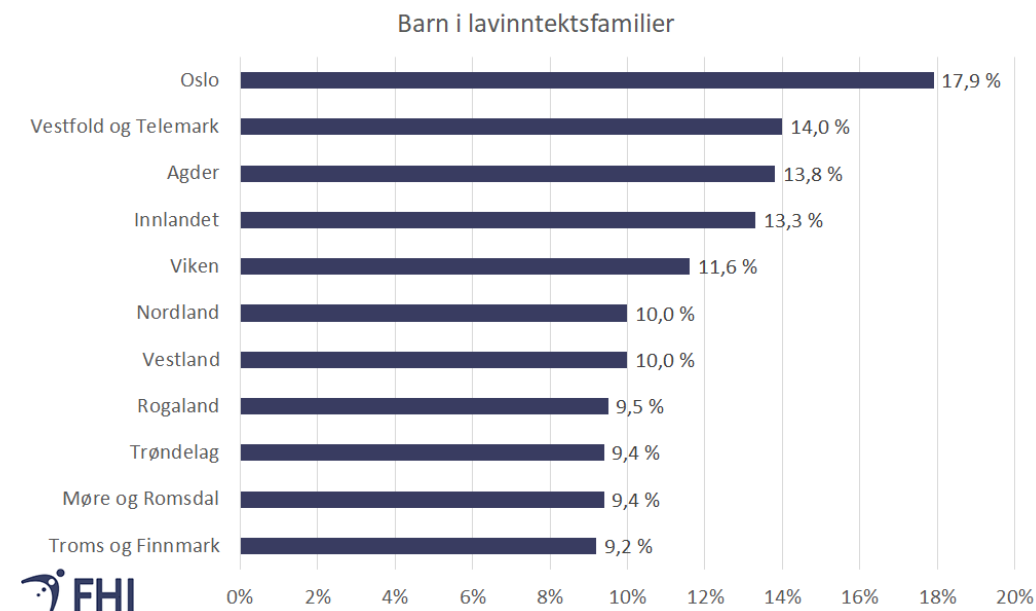
Kriterium	Vekt
Innbyggere 6–12 år	0,5719
Innbyggere 13–15 år	0,3365
Sonekriteriet	0,0211
Nabokriteriet	0,0211
Gradert basiskriterium	0,0174
Innvandrere 6–15 år, ekskl. Skandinavia	0,0320
Sum	1,0000

Variasjon i kommunenes grunnskoleutgifter kan i hovedsak forklares av antall barn i grunnskolealder (6–15 år). Enhetskostnadene varierer også som følge av et spredt bosettingsmønster, kommunestørrelse og antall innvandrere i aldersgruppen 6-15 år. Kriteriene i delkostnadsnøkkel har en forklaringskraft på om lag 75 pst. Antall elever med spesialundervisning og sosioøkonomiske forhold antas å ha betydning for utgifter til grunnskole.

Levekår

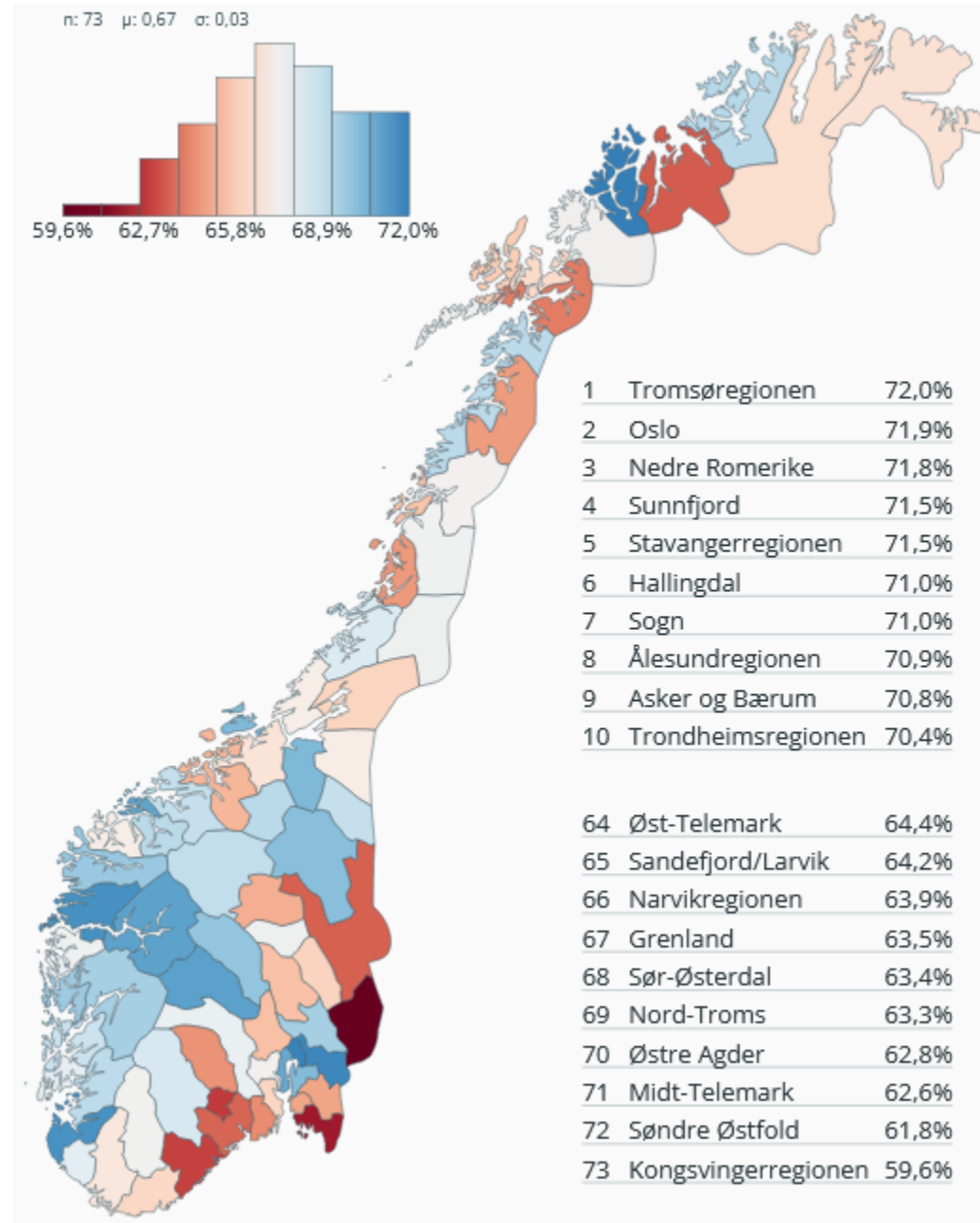
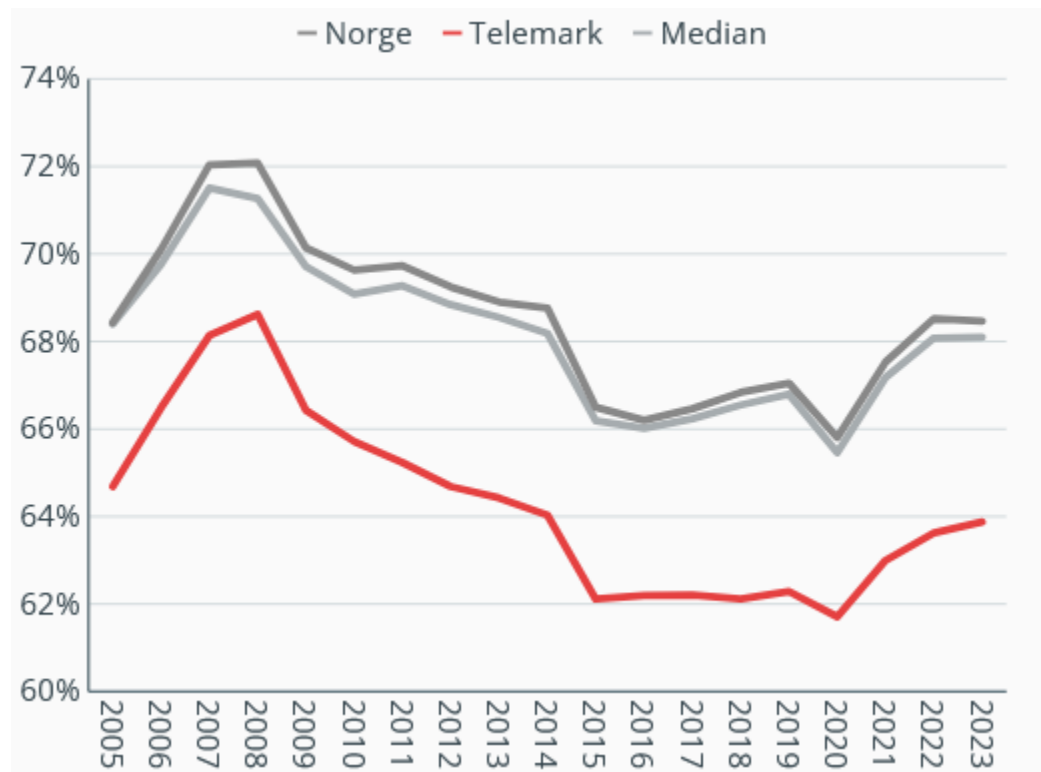
- Kommunene i Telemark har levekårsutfordringer.
 - Oppvekstprofiler for 2024 publiseres den 17.04

ema		Indikator (klikkbare indikatornavn)	Kommune	Fylke	Norge	Enhet (*)
ning	1	Andel barn, 0-17 år	18,6	19,6	20,4	prosent
	2	Innvand. og norskf. med innv.foreldre	20,0	18,7	19,8	prosent
	3	Barn i fam. m/vedvarende lav inntekt	16	14	12	prosent
	4	Barn i familier som mottar sosialhjelp	11	7,1	5,7	prosent
	5	Bor trangt, 0-17 år	16	15	18	prosent
	6	Barn av enslige forsørgere	16,9	17,0	14,7	prosent
	7	Barn med barnevernstiltak, 0-17 år	5,8	4,1	3,9	prosent
	8	Unge som står utenfor, 15-24 år	8,1	8,4	7,4	prosent (a,k)

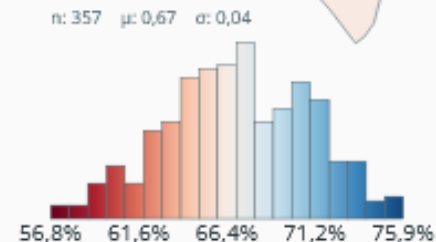
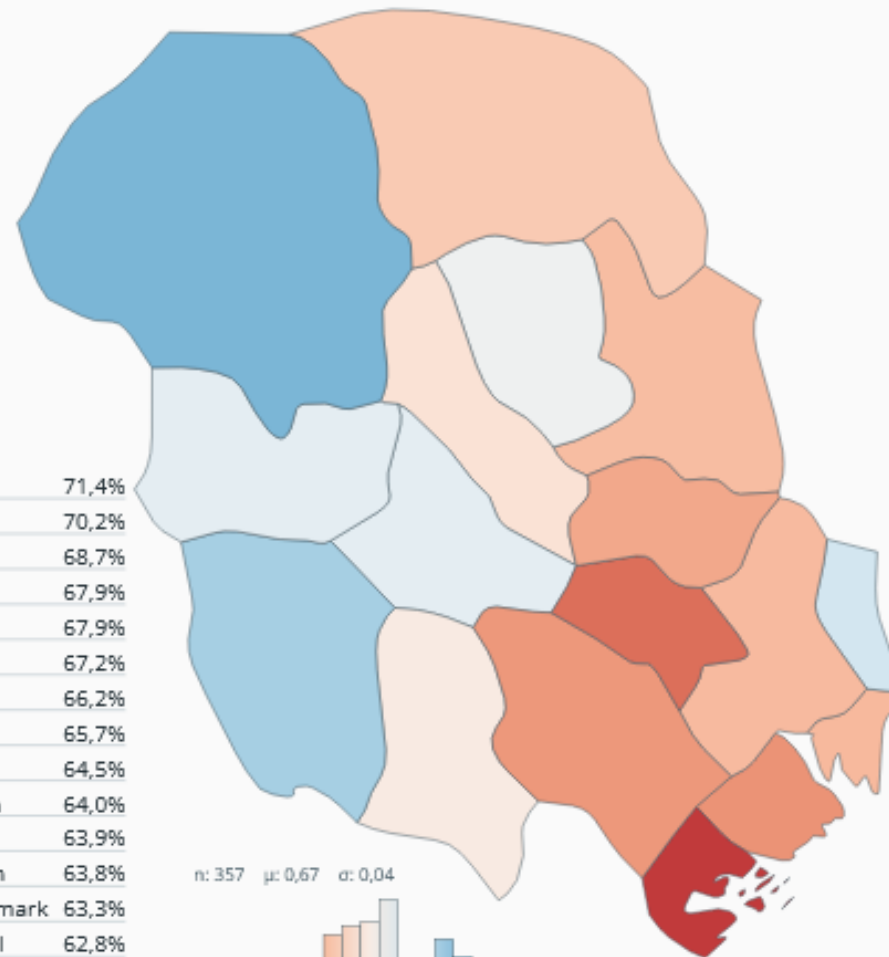
Andel barn og unge 0 – 17 år i husholdninger med vedvarende lavinntekt, 2019-2021.

Andel sysselsatte

Variasjoner i sysselsettings- andeler blant kommunene i Telemark

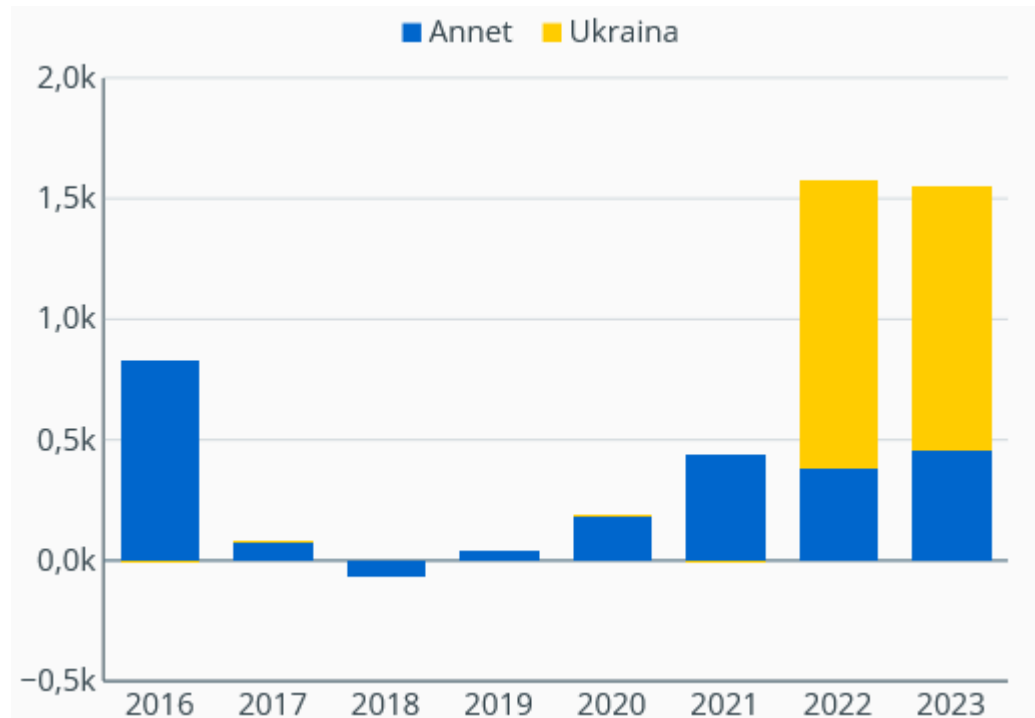
47	Vinje	71,4%
84	Fyresdal	70,2%
126	Siljan	68,7%
142	Tokke	67,9%
143	Kviteseid	67,9%
171	Hjartdal	67,2%
203	Nissedal	66,2%
226	Seljord	65,7%
261	Tinn	64,5%
277	Notodden	64,0%
280	Skien	63,9%
284	Porsgrunn	63,8%
300	Midt-Telemark	63,3%
306	Drangedal	62,8%
309	Bamble	62,6%
327	Nome	61,6%
342	Kragerø	60,1%

Flytninger fra Ukraina

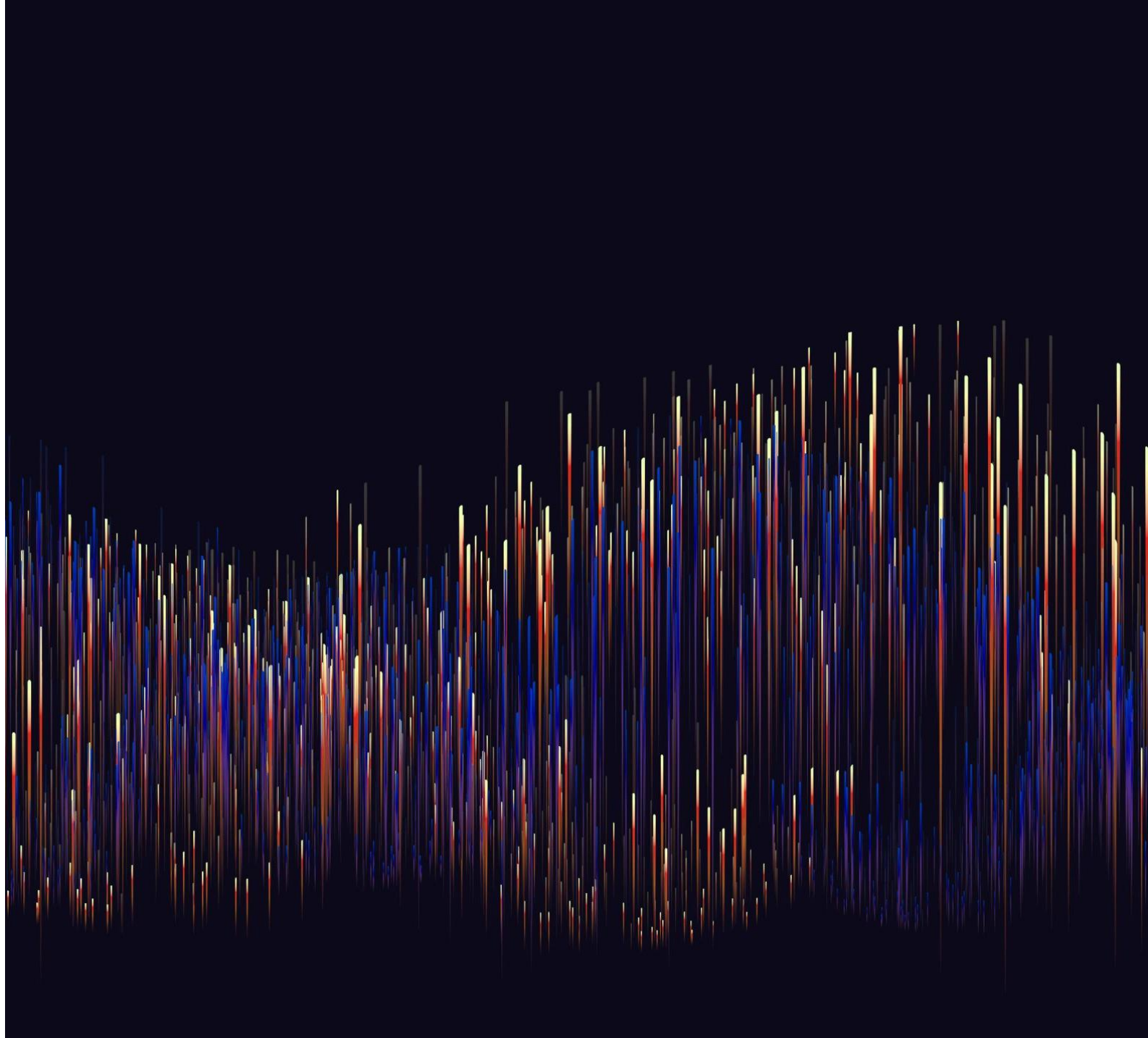
- Fra 3 600 til 65 800 ukrainske statsborgere på to år
- UDI anslår en netto innvandring på rundt 28 000 flyktninger fra Ukraina i 2024.

Telemark

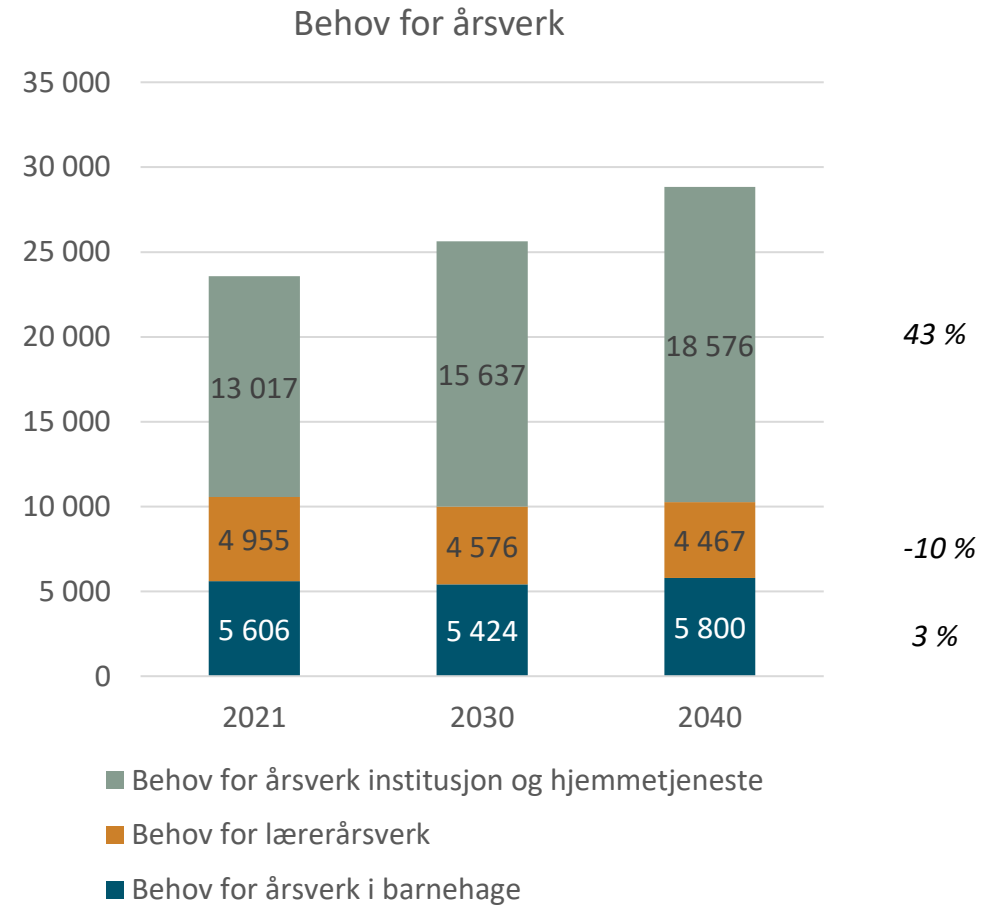
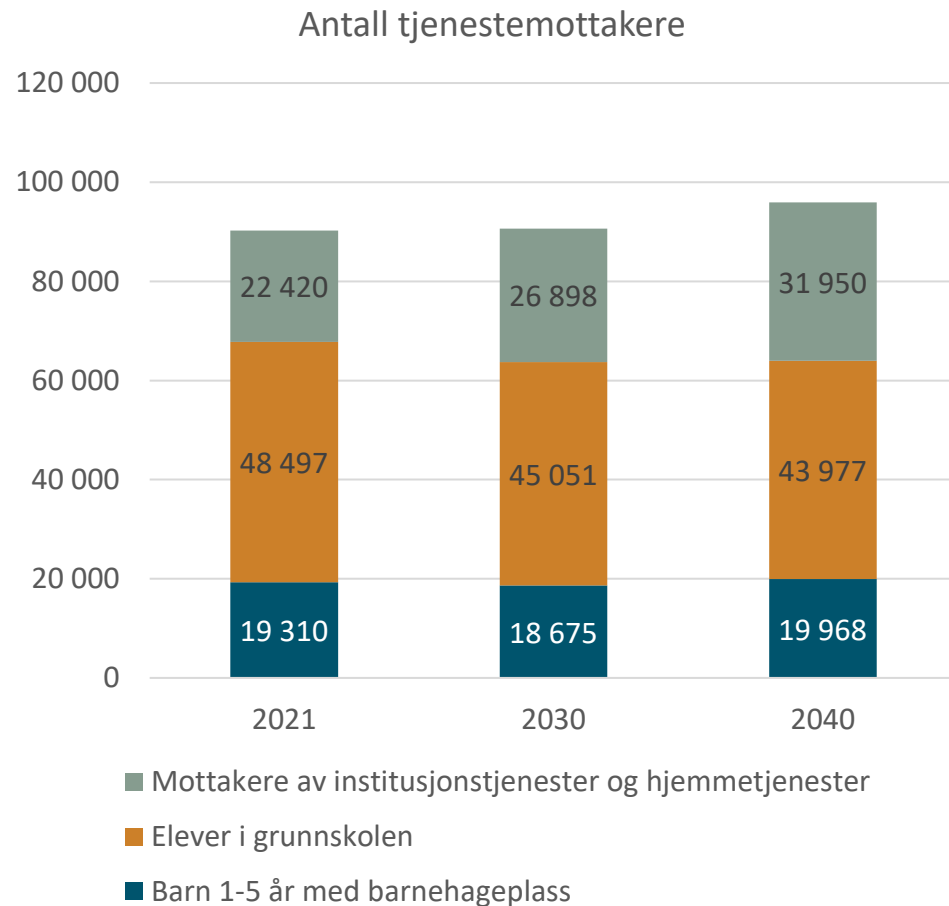
	01.01.24	Andel av befolkningen (prosent)
4001 Porsgrunn	414	1,11
4003 Skien	424	0,75
4005 Notodden	265	2,00
4010 Siljan	28	1,18
4012 Bamble	155	1,09
4014 Kragerø	134	1,28
4016 Drangedal	79	1,93
4018 Nome	128	1,96
4020 Midt-Telemark	173	1,59
4022 Seljord	73	2,45
4024 Hjartdal	70	4,29
4026 Tinn	78	1,41
4028 Kviteseid	49	1,99
4030 Nissedal	54	3,67
4032 Fyresdal	45	3,58
4034 Tokke	62	2,80
4036 Vinje	120	3,12
Telemark	2 351	1,33
Landet	65 757	1,18

Framtidig tjenestebehov

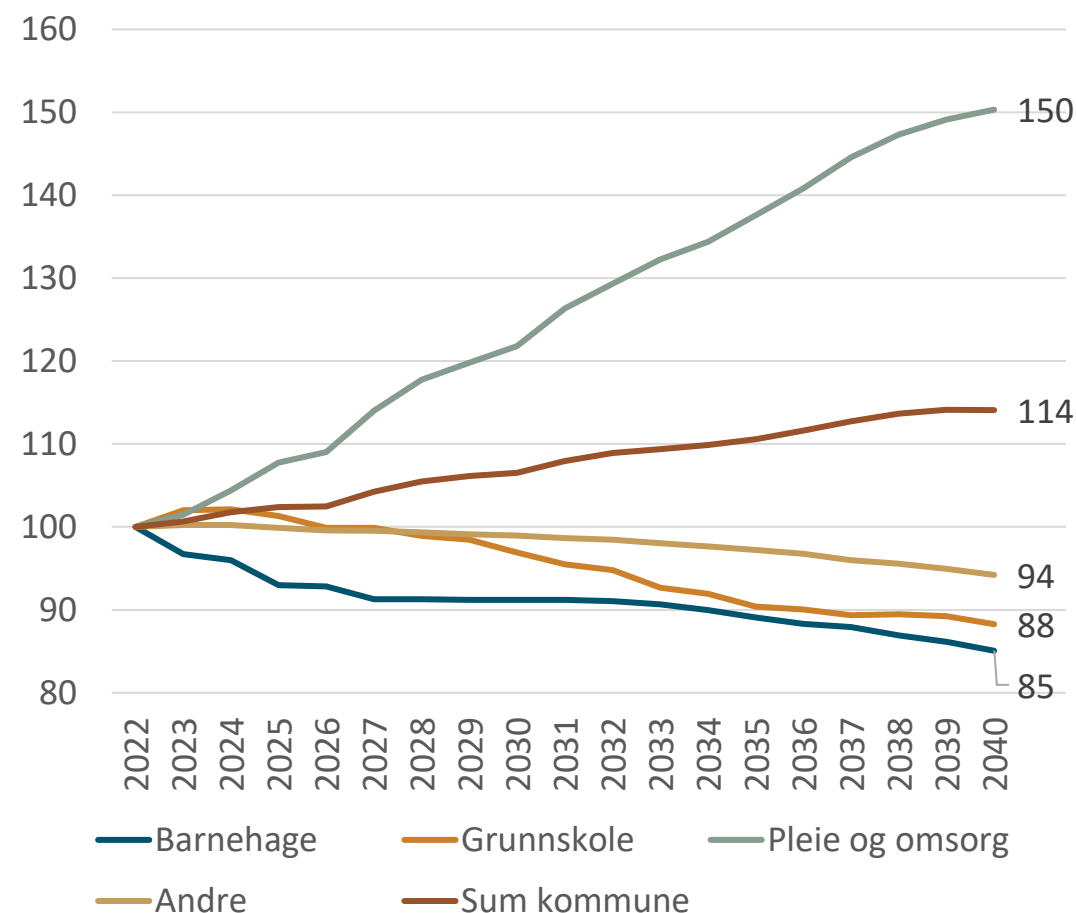
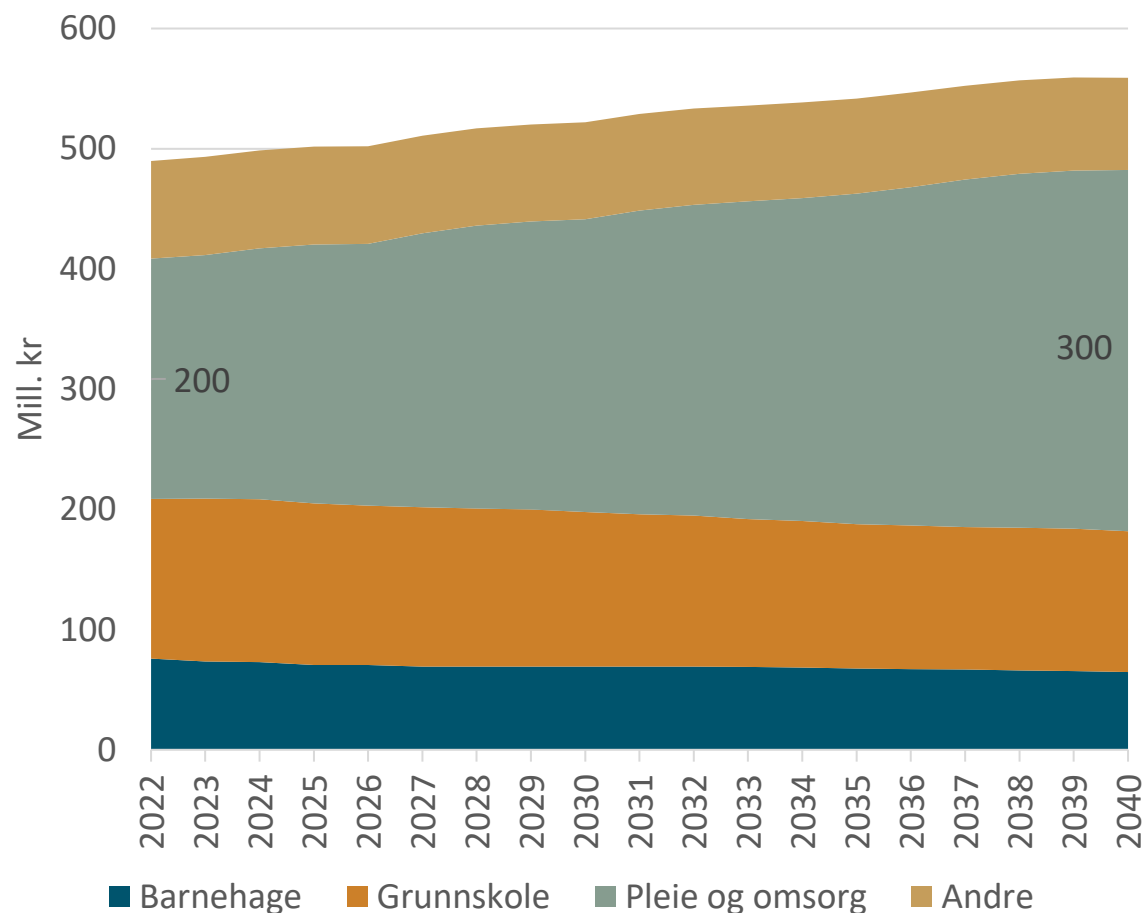

Framtidig tjenestebehov for kommunene i Vestfold og Telemark

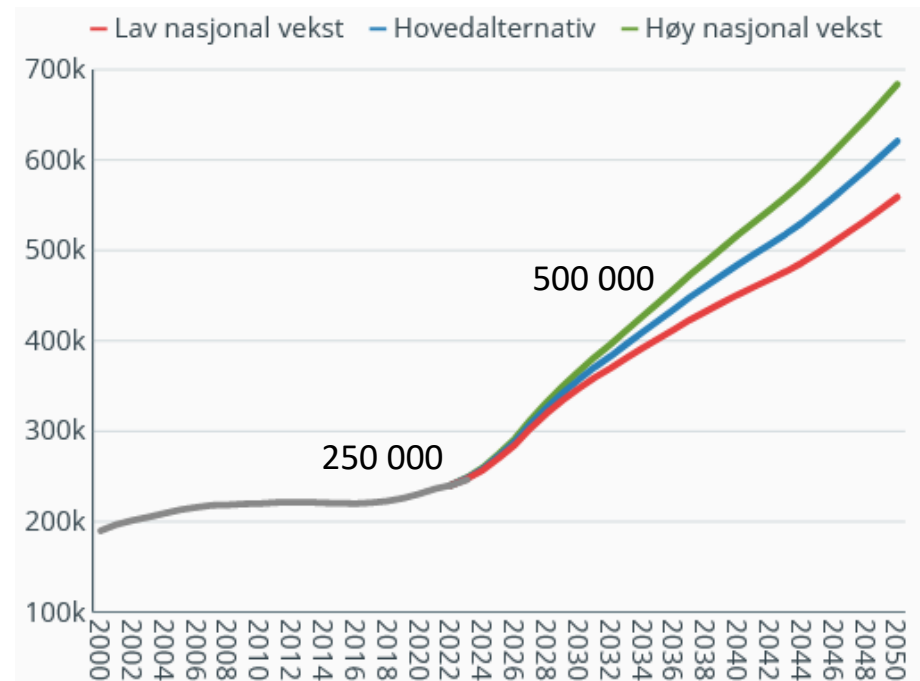
Framtidig tjenestebehov - illustrasjon

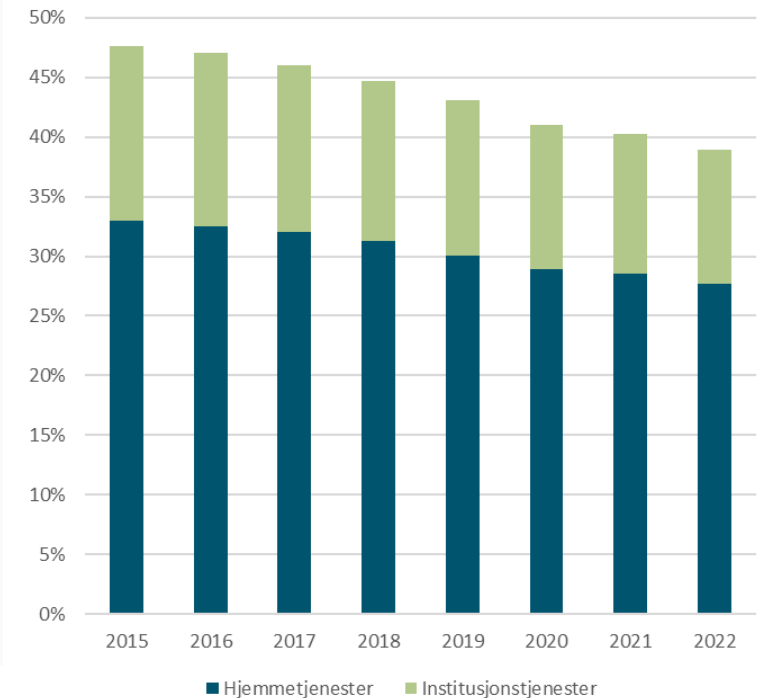
Eldreølge og behov for omstilling

- Dobling av antall personer over 80 år neste 15-20 år
- Fra 3 til 2 innbyggere i arbeidsfør alder bak hver pensjonist 67 +
- Behov for flere årsverk på pleie og omsorg

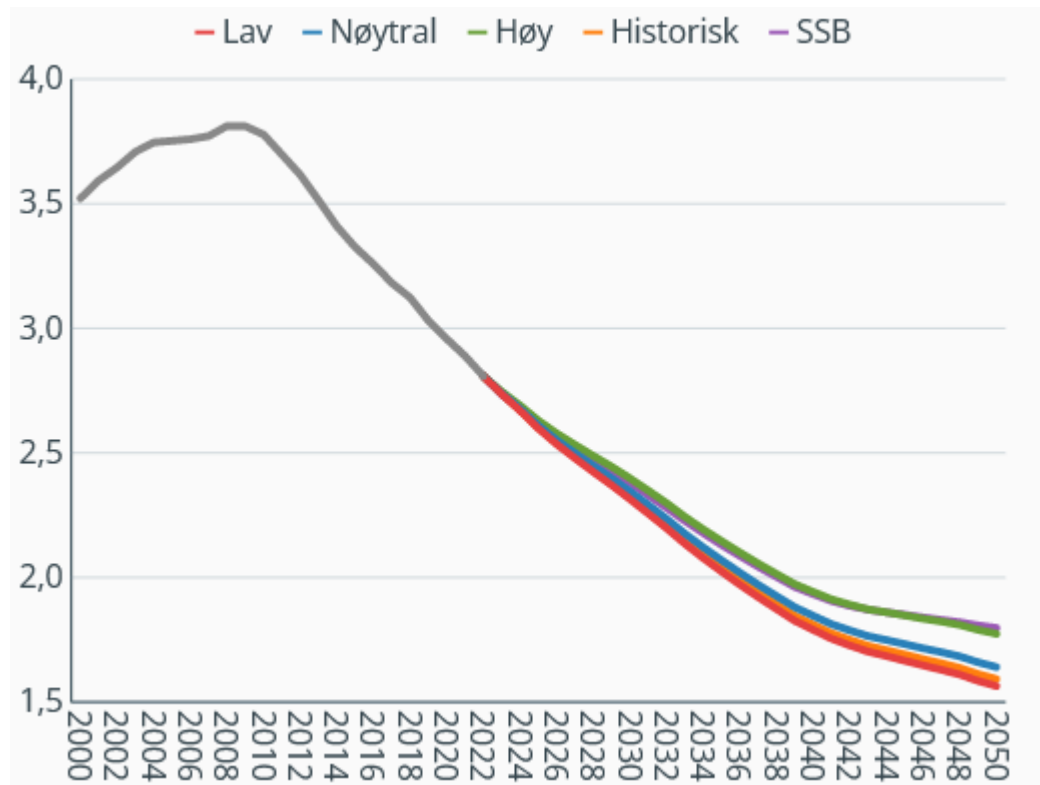
- Men....
 - Teknologisk utvikling
 - Saktere aldring

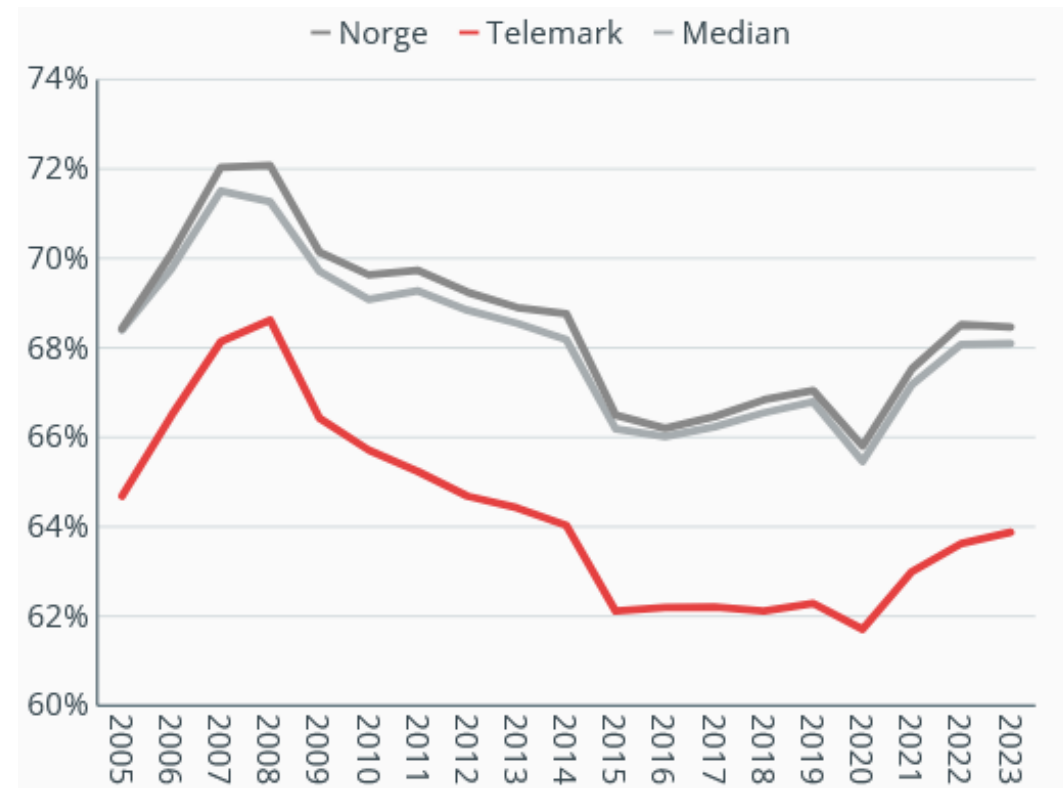
Tjenestemottakere over 80 år

Forsørgerbyrde og utenforskap

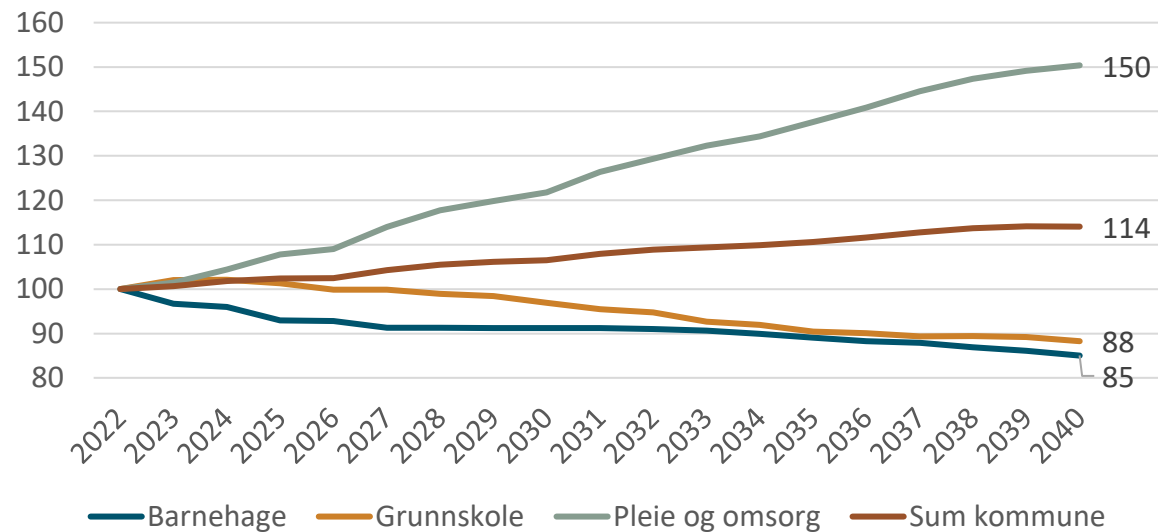
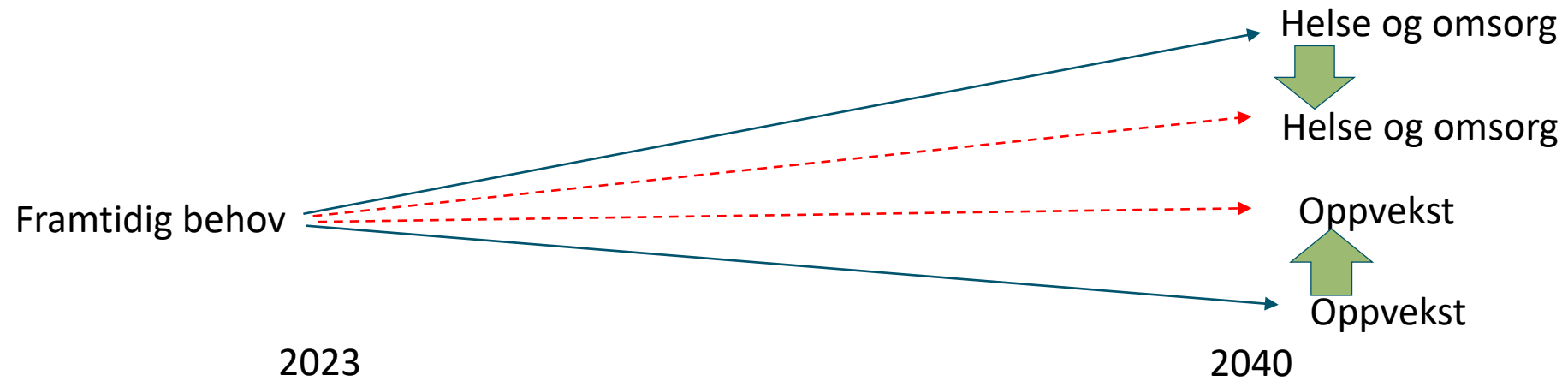

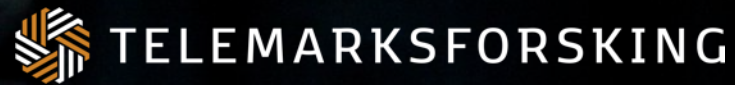
Forsørgerbyrde

Sysselsatte i aldersgruppen 15-74 år

Behov for omstilling

Takk for oppmerksomheten

Audun Thorstensen, Telemarksforsking 4. april 2024